

FELLES INNSPILL TIL STATSBUJSJETT 2018

Norske Billedkunstnere (NBK), Norske Kunsthåndverkere (NK), Forbundet Frie Fotografer (FFF) og Samisk Kunstnerforbund (SDS) representerer til sammen det visuelle kunstfeltet i Norge, med om lag 4000 medlemmer.

DET VISUELLE KUNSTFELTET

De siste årene har vi fått flere utredninger og undersøkelser som tegner et godt bilde av det visuelle kunstfeltets posisjon i kulturpolitikken og kunstnerens rolle og forutsetninger i virket. De mest sentrale dokumentene er Stortingsmelding for visuell kunst fra 2012, dernest Kulturutredningen 2014 og til sist Kunstnerøkonomiutredningen «Kunstens autonomi og kunstens økonomi» fra 2015. Denne utredningen ble fulgt opp med et solid tallmateriale som avdekket og sammenliknet kunstnerens økonomiske situasjon i 2006 og 2013, gjennomført av Telemarksforskning. Vårt kunstfelt har også blitt del av bransjestatistikken «Visuell kunst i tall», bestilt av Norsk kulturråd. Vi ser frem til den nye kulturmeldingen, men vil allikevel poengtere at de foregående utredningene og undersøkelsene gir et godt og objektivt grunnlag for å gjøre prioriteringer for å styrke kunstnerpolitikken generelt og det visuelle feltet spesielt.

Kunstnerundersøkelsen viste at visuelle kunstnere hadde en nedgang i kunstneriske inntekter med 9,5 % fra 2006 til 2013, i en periode hvor norske lønninger økte med 23 %. Undersøkelsen viste at selvstendig næringsdrivende kunstnere kommer generelt dårligst ut økonomisk og visuelle kunstnere i særdeleshet. Inntekten fra kunstnerisk virke for visuelle kunstnere var i 2013 gjennomsnittlig kr 96 000, som er omtrent halvparten av gjennomsnittet for alle kunstnergrupper i Norge samlet. Utreder Vigdis Moe Skarstein hadde dette å si om det visuelle kunstfeltets posisjon i kulturpolitikken (s. 18):

«Kulturutredningen 2014 påviste at mens scenekunst, musikk samt museum og kulturvern har hatt store økninger i bevilgninger etter 2005, har kunstnerformål og området for billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom hatt svakere økning. [...] Med andre ord, kunstnerne har relativt sett kommet dobbelt dårlig ut når det gjelder offentlige bevilgninger: både direkte fordi fokus ikke har vært på kunstproduksjon og fordi de institusjonene som skal være arenaer for fri kunstnerisk virksomhet har brukt midlene til annet enn å legge til rette for å skape kunst.»

PRIORITERTE TILTAK TIL STATSBUJSJETT 2018

Vi er opptatt av at det kommende statsbudsjetten må gi forutsigbare rammer for kulturen og for kunstnerne, for å stimulere til et aktivt, fritt og mangfoldig kulturliv.

NBK, NK, FFF og SDS har fem hovedprioriteringer for statsbudsjetten i 2018:

1. Statens utstillingsvederlagsavtale
2. Fullføre treårig lønnsreform for stipendene
3. Evaluere og videreføre reformen for utstillingshonorar
4. Styrke visuell kunst i Norsk kulturfond
5. Utvide kunstnerassistentordningen

1. STATENS UTSTILLINGSVEDERLAGSAVTALE

Denne våren reforhandler NBK, NK og FFF utstillingsvederlagsavtalen med staten. Kunstnerorganisasjonene har i samarbeid med BONO kartlagt praksis for vederlagsutbetalinger blant utstillinger med statlig støtte i 2013 og 2014 og gjort beregninger for hva gjeldende avtale er verdt. Vi har i skrivende stund lagt frem tre notat for departementet, som gjennomgår våre funn og forslag til en ny, mer velfungerende modell. Forhandlingene vil få en innvirkning på statsbudsjettet og derfor tar vi punktet med som en første prioritering til hva vi ønsker at regjeringen skal ha fokus på.

2. FULLFØRE TREÅRIG LØNNSREFORM FOR STIPENDENE

Den treårige lønnsreformen for statens kunstnerstipend har som mål å sette nivået for stipendene til 50 % av en gjennomsnittlig norsk heltidsinntekt og avvikle nivåforskjellene mellom de 1–5 årige arbeidsstipendene og GI/tiårige stipend. Forskriftens krav om at man kan ha maksimalt en 50 % stilling ved siden av arbeidsstipend har vært et retningsgivende prinsipp for reformen. Etter å ha nådd dette nivået er forslaget å knytte stipendene til statlig lønnsvekst, slik at de ikke taper terreng igjen, som salderingspost på statsbudsjettene. For å få gjennomført reformen for de tiårige stipendene og garantiinntekten trengs en enkel forskriftsendring. Her viser vi til brev av 20.4.17 fra Kunstnernetverket¹.

Lønnsreformen har vunnet plass på statsbudsjettene for 2016 og 2017 gjennom forlik i regjeringens forhandlinger med Venstre og Kristelig Folkeparti. Denne politikken har vært fremført i forslag til statsbudsjett fra kunstnerorganisasjonene på det visuelle kunstfeltet og med støtte fra Kunstnernetverket, som samler 19 landsomfattende organisasjoner som representerer skapende og utøvende kunstnere i Norge. Samlet har disse forbundene om lag 26 000 medlemmer.

Fullføring av lønnsreformen har en prislapp på 20 mill. og kommer alle kunstfelt til gode. Satsingen vil imidlertid i særlig grad styrke økonomien til visuelle kunstnere som har flest stipendhjemler, grunnet lave inntekter fra kunstnerisk aktivitet.

Beregning kostnad lønnsreform stipender 2018 – 3.år (tall i 1000 kr)	Antall	Stipendbeløp	Inkl. arb.giveravgift
Kostnad arbeidsstipend 2018*	500	kr 262 300	kr 149 642
Kostnad tiårige stipend 2018*	309	kr 262 300	kr 92 479
Kostnad garantiinntekt 2018*	175	kr 262 300	kr 47 137
*) Basert på kvoteantall 2017 (innberegnet et anslag på 20 frigjorte GI i 2017 og 90 % uttak) og gjennomsnittlig heltidsinntekt i 2016 iflg. SSB kr 524 600			
SUM kostnad 2018 arbeidsstipend, tiårige og GI			kr 289 258
Statsbudsjett 2017 Kunstnerstipend m.m. (kap.321, post 73)**	500	kr 246 272	kr 140 498
Statsbudsjett 2017 GI og langvarige stipend, overslagsbev. (kap.321, post 74)***			kr 128 714
SUM kostnad 2017 arbeidsstipend, tiårige og GI			kr 269 212
**) Beregnet kostnad for faktisk antall arbeidsstipend og stipendbeløp i 2017			
***) Bevilgning 2017 for post 74			
Lønnsregulering lik rammen for siste lønnsoppgjør i staten (2,4 % i 2016)			kr 6 461
Oppjustering stipendbeløp for lønnsreform (etterslep)			kr 13 585
Totalkostnad lønnsreform 2018			kr 20 046

3. EVALUERE OG VIDEREFØRE REFORMEN FOR UTSTILLINGSHONORAR

Innføring av en permanent og fullfinansiert ordning for utstillingshonorar ved visningssteder med statlig støtte er en prioritert sak for de visuelle kunstnerorganisasjonene. I proposisjonen for statsbudsjettet for 2017 kan vi lese at regjeringen vil evaluere pilotens første del i 2017 og andre del i 2018. Det er viktig for oss at evalueringen gir kunnskaper om hvordan honoreringen av utstillende kunstnerne har vært beregnet og praktisert av de statlige visningsstedene, omfanget på utstillingsvirksomheten og hvor mye arbeid som kunstnerne i realiteten utfører. Disse erfaringene vil legge grunnlaget for en velfungerende, permanent modell. Referansegruppen som ble oppnevnt i

¹ http://www.kunstnernetverket.no/pdf/20170420_forskrift_SKS.pdf

forbindelse med utstillingshonorarpiloten har i sitt mandat en forpliktelse til å følge opp evalueringen og vurdere pilotprosjektet med tanke på en permanent modell. Gruppen er klar for å bli oppdatert og inkludert i dette arbeidet.

Thorhild Widvey uttalte da hun satte igang piloten for utstillingshonorar: «Mange kunstnere utfører gratisarbeid, og det vil vi ha en slutt på» (Dagbladet 27.3.2014). Dette var et viktig signal for det visuelle kunstfeltet og vi har satt pris på at regjeringen har styrket pilotprosjektet i budsjettene gjennom flere år.

Utstillingshonoraret vil føre til sunne mekanismer med reelle forhandlinger mellom visningssted og kunstner og en bevisstgjøring av prinsippet om betaling for kunstnerens arbeid med utstillinger til det offentlige kulturtilbudet. Ordningen vil bidra til at flere kunstnere kan leve av det de skaper til et bredt og mangfoldig kulturtilbud over hele landet. En etablert praksis for betaling av kunstnerisk arbeid med statlige utstillinger har også potensiale til å bli et forbilde for kommunalt og fylkeskommunalt støttede visningssteder og private gallerier.

4. STYRKE VISUELL KUNST I NORSK KULTURFOND

Bevilgningen til visuell kunst i Norsk kulturfond rommer mye. Prosjektstøtten og utstillingsstipendet er en grunnpilar som går uavkortet til kunstproduksjon på høyt kunstfaglig nivå og det statlige driftstilskuddet er helt essensielt for driften av visningssteder over hele landet. At bevilgningen ble fryst i 2017 var alvorlig for feltet og førte til at ingen visningssteder fikk regulering for lønns- og prisvekst og heller ikke fikk dekket økte vederlagskostnader. Dette hadde derfor en negativ effekt både på institusjonsøkonomien og kunstnerøkonomien. Vi oppfatter at dette også var i strid med regjeringens uttalte politikk om å styrke det frie feltet og bidra til en regional satsing med mangfold og kulturtilbud av høy kvalitet over hele landet.

I 2016 kom det en etterlengtet bevilgning til kunsthaller og større kunstforeninger på 5,5 mill., med fokus på kunstnerøkonomien ved disse visningsstedene, noe vi oppfattet som et viktig signal. Vi ser gjerne en oppfølging av denne satsingen, siden disse visningsstedene generelt er underfinansierte. Vi ønsker å åpne for søknader fra kunstsentre inn i denne potten og øke den totalt, slik at disse kan nå sitt fulle potensial som regionale visningssteder. Det er på de kunstnerstyrte visningsstedene over hele landet at storparten av utstillingsaktiviteten skjer. Til sammen utgjør dette en sentral del av samtidskunstscenen.

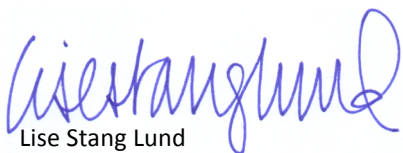
Vi foreslår en styrking av posten på 10 mill. i 2018.

5. UTVIDE KUNSTNERASSISTENTORDNINGEN

Unge Kunstneres Samfund (UKS) er forslagsstillere til kunstnerassistentordningen som fikk sin første bevilgning på statsbudsjettet i 2017, gjennom budsjettavtalen mellom regjeringen, KrF og Venstre. I forslaget var det lagt opp til 30 stillinger med en kostnadsramme på åtte mill. Halvparten av dette ble innvilget i budsjettavtalen mellom regjeringen og Venstre og Kristelig Folkeparti, noe som gir rom for om lag 15 assistentstillinger. Vi viser til UKS sitt forslag til statsbudsjett og stiller oss bak dette som et samlet visuelt felt.

Vi vil gjerne ha et møte med politisk ledelse om våre innspill til statsbudsjett og håper det lar seg arrangere så raskt som mulig.

Med vennlig hilsen

Lise Stang Lund
Styreleder NK

Hilde Tørdal
Styreleder NBK

Katinka Maraz
Styreleder FFF

Hege Annestad Nilsen
Styreleder SDS